herpy

GEKONY

## Ringed wall gecko

# *Tarentola annularis*

*Tarentola annularis* to duży, krępy gekon z suchych regionów Afryki Północnej i Sahelu, z białymi, ciemno obrzeżonymi plamami na barkach i ogonem z wyraźnymi pierścieniami. Jest aktywny nocą, wspina się po skałach i murach domów i osiąga około 20 cm długości. Część wskazówek dotyczących utrzymania opiera się na blisko spokrewnionym gatunku *Tarentola mauritanica*.

Rodzina: Phyllodactylidae  Dawna nazwa: *Gecko annularis*

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **18-20 cm**<br>długość całkowita z ogonem |
| Długość życia | **8-12 lat** |
| Aktywność | **W nocy** |
| Tryb życia | **Skalny** |
| Środowisko | **Półpustynia i tereny skaliste** |
| Trudność | **Średnio zaawansowany** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **100 × 50 × 70 cm**<br>D × S × W dla 2 dorosłych osobników |
| Temperatura w dzień | **25-30 °C** |
| Miejsce wygrzewania | **30-35 °C** |
| Temperatura w nocy | **18-20 °C** |
| Wilgotność | **40-60%** |
| UVB | **Opcjonalne** |
| Pokarm | **Owady** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Jajorodny** |
| Wielkość zniesienia | **1-2 jaj** |
| Zniesienia w roku | **2-8** |
| Inkubacja | **59-62 dni**<br>przy 30 °C |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Niewymieniony** |
| Załącznik unijny | **Niewymieniony** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Tarentola annularis* jest jednym z największych gatunków w rodzaju *Tarentola*. Dorosłe osobniki osiągają zwykle 18-20 cm łącznie z ogonem, a największe mogą mieć długość ciała 14 cm od pyska do kloaki i są wtedy dłuższe. Ciało jest krępe, grzbiet pokrywają rzędy dużych, szorstkich łusek, a długie palce mają lamelki przylgowe. Tylko trzeci i czwarty palec mają pazury. Podstawowe ubarwienie jest szare do jasnobrązowego, a większość dorosłych osobników ma cztery białe plamy obrzeżone ciemną linią na barkach, tworzące półpierścienie. U młodych plamy są często słabo widoczne lub całkiem ich brak. Ogon jest podzielony na wyraźne pierścienie, od których pochodzi nazwa gatunkowa *annularis*, oznaczająca „pierścieniowy”. Samiec jest większy od samicy i ma szerszą głowę.

Gatunek opisał w 1827 roku jako *Gecko annularis* Geoffroy Saint-Hilaire na podstawie zwierząt z Egiptu. Należy do rodziny Phyllodactylidae i ma dwa podgatunki: formę nominatywną *annularis* oraz *relicta*, występującą w Sudanie Południowym, północno-zachodnim Kamerunie i Ugandzie.

Gekon jest zadziorny, chętnie gryzie, gdy się go chwyta, i popiskuje, gdy czuje się zagrożony lub walczy o terytorium. Zadomowił się poza swoim naturalnym zasięgiem: w Ejn Gedi w Izraelu, dokąd prawdopodobnie trafił przez handel zwierzętami domowymi, oraz na Florydzie, w Kalifornii i Arizonie. Dlatego trzeba go utrzymywać odpowiedzialnie i nigdy nie wolno dopuścić do jego ucieczki.

W niewoli gatunek żyje 8-12 lat. Utrzymanie i rozmnażanie opisano tylko skąpo, a kilka wartości zapożyczono z blisko spokrewnionego gatunku *Tarentola mauritanica*.

## Występowanie i środowisko

Gatunek ma duży zasięg w północnej Afryce. Występuje od południowego Maroka, Sahary Zachodniej i Algierii przez Mauretanię, Senegal, Mali, Burkina Faso i Niger po Libię, Czad, Egipt i Sudan. Na wschodzie i południu sięga Sudanu Południowego, Erytrei z Wyspami Dahlak, Etiopii, Dżibuti i północnej Somalii, a także północnego Kamerunu i Republiki Środkowoafrykańskiej. W 2010 roku podgatunek *relicta* znaleziono również w Ugandzie. Miejsce typowe leży w Egipcie.

Doniesienia z Synaju i Półwyspu Arabskiego uznaje się za błędne oznaczenia, a występowanie na Wyspach Zielonego Przylądka jest niepewne i dlatego nie znalazło się na mapie. Mapa pokazuje wyłącznie naturalny zasięg, bez introdukowanych populacji w Izraelu i USA.

> **Naturalny zasięg:** Maroko, Sahara Zachodnia, Algieria, Libia, Egipt, Mauretania, Mali, Senegal, Burkina Faso, Niger, Czad, Sudan, Sudan Południowy, Erytrea, Etiopia, Dżibuti, Somalia, Kamerun, Republika Środkowoafrykańska i Uganda.

### ŚRODOWISKO

Gekon żyje na pionowych powierzchniach, takich jak ściany skalne i mury. W południowym Egipcie dzieli mury domów z mniejszym gekonem *Hemidactylus turcicus*, a w introdukowanych populacjach w Kalifornii przebywa na budynkach. W dzień ukrywa się w szczelinach, a po zachodzie słońca wychodzi, by polować na stawonogi i od czasu do czasu na małe jaszczurki.

Zasięg rozciąga się od północnego skraju Sahary przez Sahel po północno-wschodnią Afrykę, więc klimat bardzo się różni. W południowym Egipcie jądra samców znów się powiększają późną jesienią i wczesną zimą, gdy spadają temperatura, długość dnia i opady, a samice produkują jaja od wiosny do lata. Istnieje więc chłodniejsza pora roku, a składanie jaj przypada na cieplejszą połowę roku. Temperatura i wilgotność w miejscach występowania nie są dokładnie znane.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

## Hodowla

### TERRARIUM

Para potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 100 × 50 × 70 cm (długość × szerokość × wysokość). Gatunek jest duży i bardzo aktywny, więc więcej miejsca zawsze wychodzi na dobre. Wysokość jest ważna, ponieważ gekon się wspina.

Urządź terrarium jako suchy krajobraz skalny z tylną ścianą z korka lub kamienia, płaskimi kamieniami, rurami korkowymi i głębokimi szczelinami, w które zwierzę może wcisnąć się w ciągu dnia. Kamienie muszą być stabilne, żeby się nie przewróciły. Dobrym podłożem jest piasek zmieszany z odrobiną gliny, a jego część powinna być na tyle głęboka, by samica mogła zakopać w niej jaja.

W chłodniejszej części umieść wilgotną kryjówkę z lekko wilgotnym mchem torfowcem lub włóknem kokosowym. Terrarium powinno mieć dobrą wentylację i szczelną pokrywę, bo zwierzę jest szybkie i silne.

### TEMPERATURA

W dzień w terrarium powinno być 25-30 °C, z ciepłym miejscem o temperaturze 30-35 °C pod lampą, aby zwierzę mogło samo wybrać, jak ciepło chce mieć. W nocy temperatura może spaść do 18-20 °C, a często wystarcza temperatura pokojowa.

Zwierzętom hodowlanym zapewnij chłodniejszy okres z krótszymi dniami zimą, ponieważ gatunek doświadcza chłodniejszej pory roku także w naturze. Jak chłodny i jak długi ma być ten okres, nie jest udokumentowane, więc obniżaj temperaturę ostrożnie. Reguluj ciepło termostatem i mierz cyfrowymi termometrami na obu końcach. Jeśli zwierzę stale leży blisko źródła ciepła, jest za zimno, a jeśli leży płasko w najchłodniejszym kącie, jest za gorąco.

### WILGOTNOŚĆ I WODA

Utrzymuj terrarium suche, z wilgotnością powietrza 40-60 %. Dolna część zakresu sprawdza się najlepiej, także u zwierząt hodowlanych, ponieważ gatunek pochodzi z suchych regionów. Unikaj zraszania całego terrarium. Zamiast tego raz w tygodniu zwilżaj wilgotną kryjówkę, aby było miejsce o wyższej wilgotności na linienie i dla samicy.

Postaw płytką miskę ze świeżą wodą i regularnie ją zmieniaj. Wieczorem możesz skropić kamień niewielką ilością wody, żeby zwierzę mogło zlizywać krople. Jeśli resztki skóry zostają na palcach i ogonie, wilgotną kryjówkę trzeba zwilżać częściej.

### OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny nocą i może żyć bez UVB, jeśli dostaje wapń i witaminę D3 z pokarmem. UVB jest więc opcjonalne. Jeśli chcesz je zapewnić, użyj słabej świetlówki dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1) nad częścią terrarium, tak aby w reszcie było cieniście.

Dostosuj długość dnia do pory roku: około 12 godzin światła latem i krótsze dni zimą, sterowane timerem. W nocy powinno być ciemno, bez kolorowego światła nocnego.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

### ŻYWIENIE

W naturze gatunek żywi się stawonogami i od czasu do czasu małymi jaszczurkami. W niewoli wystarczą owady: świerszcze, szarańczaki, karaczany i od czasu do czasu larwy barciaka większego. Owady muszą być mniejsze niż odległość między oczami zwierzęcia. Karm wieczorem, a resztki usuń następnego ranka. Nie używaj owadów z natury, które mogą przenosić pasożyty i pestycydy.

Dorosłe osobniki karm co drugi dzień, a młode codziennie, i dostosowuj ilość do ogona: jeśli jest chudy, zwierzę potrzebuje więcej, a jeśli bardzo gruby, mniej. Obtaczaj owady w wapniu, a wapń z witaminą D3 podawaj raz lub dwa razy w tygodniu. Samice składające wiele jaj potrzebują dodatkowego wapnia.

Gatunek jest drapieżny i zjada mniejsze jaszczurki, więc nigdy nie wolno go trzymać razem z małymi gekonami ani innymi mniejszymi gadami.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gekon jest krępy i zadziorny i nie nadaje się do brania na ręce. Chętnie gryzie, gdy się go chwyta, i popiskuje, gdy czuje się zagrożony. Nigdy nie chwytaj za ogon, a nowym zwierzętom daj kilka tygodni spokoju na aklimatyzację.

Samców nie wolno trzymać razem. Samiec woła długimi seriami dźwięków, a samice odpowiadają krótkimi pojedynczymi dźwiękami. Samiec może mieszkać z jedną lub kilkoma samicami, a samice bronią swojego miejsca składania jaj. Nie wiadomo, jak sprawdza się to na dłuższą metę, więc zapewnij dużo kryjówek, obserwuj, czy nie ma ugryzień i otarć, i bądź gotów rozdzielić zwierzęta.

## Rozmnażanie

### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec jest większy od samicy i ma szerszą głowę, a wszystkie wymiary ciała są większe u samców. Jak u większości gekonów, kieszenie hemipenisów samca widać jako dwie wypukłości pod nasadą ogona. Wiek dojrzałości płciowej w niewoli nie jest znany.

Wielkość samicy ma znaczenie dla zniesienia: samice poniżej 9 cm od pyska do kloaki składają tylko jedno jajo naraz, a większe często dwa. Dlatego poczekaj, aż samica będzie w pełni dorosła i w dobrej kondycji, zanim przeznaczysz ją do rozrodu, bo jaja wymagają dużo wapnia.

### GODY I KOPULACJA

W naturalnym świetle dziennym samice składają jaja od końca marca do końca sierpnia. Dlatego zapewnij zwierzętom hodowlanym chłodniejszy okres zimowy z krótszymi dniami (zob. Temperatura).

Samiec woła, zbliża się do samicy i chwyta zębami łuski przy jej otworze usznym. Następnie układa ciało na jej ciele i podsuwa ogon pod jej ogon. Kopulacja trwa 20-60 sekund, po czym samiec zmienia stronę i kopuluje ponownie. Samica gotowa do kopulacji unosi ogon. Obserwuj pierwsze spotkania i usuń samca, jeśli samica zostanie poraniona.

### SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 1-2 jaja naraz, średnio 1,67. W terrarium składa 2-8 zniesień w sezonie w odstępach 18-29 dni, średnio co 23 dni. Jaja należą do największych w rodzaju *Tarentola* i mają około 18 × 16 mm. Samica zakopuje je w piasku i broni tego miejsca.

Zapewnij samicy głębokie, lekko wilgotne miejsce składania jaj z piaskiem, w którym może kopać, oraz dużo pokarmu i wapnia przez cały sezon. Wyjmuj jaja ostrożnie, bez obracania, i przerwij rozmnażanie, jeśli samica wyraźnie traci na wadze.

### INKUBACJA

W perlicie w plastikowych pojemnikach w temperaturze 30 °C i przy wilgotności powietrza 85-90 % jaja wykluwają się po 59-62 dniach. W 27-30 °C rozwój trwa dłużej niż u innych gatunków *Tarentola*, więc przy niższej temperaturze trzeba liczyć się z ponad dwoma miesiącami. Jaja rozwijają się w suchym podłożu, ale nie w mokrym, więc utrzymuj podłoże względnie suche, a pojemnik zamknięty z małymi otworami wentylacyjnymi, tak aby powietrze w środku pozostało wilgotne.

Temperatura może wpływać na płeć. U kilku gatunków *Tarentola* temperatura 27-30 °C daje wyłącznie samice. Temperaturowa determinacja płci nie została udowodniona dla tego gatunku, więc nie możesz liczyć na równy rozkład płci.

### ODCHÓW MŁODYCH

Młode mierzą 3-4 cm od pyska do kloaki i mają ogon długości 3 cm. Po wykluciu ważą 1,1-1,5 g. Trzymaj je w małych pojemnikach z ręcznikiem papierowym, kilkoma kryjówkami i wilgotną kryjówką, a karm małymi świerszczami obtoczonymi w wapniu.

Nie wiadomo, jak szybko rosną młode ani kiedy można je trzymać razem. Regularnie je waż i rozdziel, jeśli któreś zostaje w tyle lub jest gryzione.

## Zdrowie i częste błędy

Typowe błędy w utrzymaniu to:

- Zbyt mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic składających wiele jaj. Powoduje to miękkie kości i drżenie. Obtaczaj pokarm i podawaj dodatkowy wapń w sezonie.
- Ugryzienia i otarcia przy wspólnym utrzymywaniu. Gatunek jest zadziorny, więc rozdziel zwierzęta przy pierwszych oznakach konfliktu.
- Resztki skóry zostające na palcach i ogonie z powodu braku wilgotnej kryjówki.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja, które powodują pleśń i problemy ze skórą.
- Ucieczka. Zwierzę, które ucieknie, może zrobić sobie krzywdę, a w kilku krajach gatunek zadomowił się w naturze.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy i pełny ogon. Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je od kilku tygodni lub wydaje się apatyczne.

### Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.